

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ: ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Бібік Н. М., д. пед. наук, професор, г. н. с.,
Інститут педагогіки НАПН України
Київ, Україна

Інтегрування є якісно відмінним від узвичаєного способом структурування, презентації та засвоєння програмового змісту, що уможливорює системний виклад знань у нових органічних взаємозв'язках. У вітчизняній практиці початкового навчання апробувались упродовж останніх двох десятиріч такі основні види інтеграції: 1) повна інтеграція (це інтегрування («об'єднання», «структурування») змісту різних навчальних предметів; 2) тематична інтеграція (інтегрування («відбір», «об'єднання», «подання») навчального матеріалу з різних предметів з метою вивчення важливих наскрізних тем; 3) інтеграція видів навчальної діяльності учнів (інтегрування («включення», «об'єднання») несхожих між собою способів діяльності, що підпорядковані одній темі). Водночас, у переважній більшості зарубіжних практик реалізації інтегрованого підходу в початковій школі, які виявили свою продуктивність, є паралельне здійснення предметного та інтегрованого навчання. Це зумовлено тим, що навчальна діяльність у молодших школярів уперше стає об'єктом спеціального формування, тому оволодіння базовими знаннями, вміннями і навичками (читання, письмо, обчислення), які у національних освітніх системах світу визнаються складниками функціональної грамотності, набуває пріоритетного значення й становить необхідну базу для опанування змістом освітніх галузей. Іншим важливим аспектом навчання є оволодіння молодшими школярами загальнонавчальними вміннями і навичками, соціальними вміннями та критичного мислення, від чого залежить якість будь-якої навчальної роботи та стиль пізнання.

Ще однією тенденцією є зменшення кількості інтегрованих предметів і тем з просуванням учня до завершення навчання у початковій школі.

Типовою моделлю змісту початкової освіти на сучасному етапі вважається комбінація з навчальних предметів, освітніх галузей та міжпредметних тем. Частіше окремими навчальними предметами залишаються мова, математика. Під інтеграцію частіше підпадає природознавство, мистецтво, релігійна освіта.

У процесі апробації інтегрованого навчання в різних варіантах організації виявлено такі проблеми:

- Ризик втрати вимог до функціональної грамотності як результату початкової освіти;
- Інформаційна надлишковість змісту навчання за рахунок залучення інформації з різних галузей;
- Випадкове зрощення одиниць змісту без врахування програмових вимог;
- Мозаїчний перелічувальний спосіб реалізації міжпредметних зв'язків.

У результаті розроблено пропозиції щодо інтегрованого навчання в умовах впровадження Концепції Нової української школи.

Інтегрований підхід у початковій школі виправдовує себе, коли реалізується варіативно: 1) шляхом паралельного здійснення предметного та інтегрованого навчання; 2) інтеграції у межах освітніх галузей, де підставою для цього може бути єдність провідних видів діяльності; 3) через створення інтегрованих курсів за пріоритетності різних видів діяльності, які визначаються змістом галузей, з орієнтацією на досягнення чітких результатів, окреслених Стандартом і навчальною програмою; 4) за умов упорядкування організаційних форм інтегрованого навчання – навчальних проєктів і досліджень, інтегрованих днів, тощо – які дозволять цілісно використати можливості урочної і позаурочної діяльності. У процесі інтегрованого навчання мають переважати діяльнісні, творчо-пошукові методи і форми роботи.

Джерела:

Developing Key Competences at School in Europe: Challenges and Opportunities for Policy

European Commission; EACEA; Eurydice, Luxembourg: Publications Office of the European Union. – 2012 – 68 p.

Eurydice – Network on Education Systems and Policies in Europe – http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php

О. Локшина. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина XX – початок XXI ст.): монографія. – К.: СПД Богданова А.М., 2009. – 404с.